निर्व्वेदमहमासाद्य द्रव्यनाशाद्यदृच्छया। निवृत्तिं परमां प्राप्य नाद्य कामान् विचिन्तये। ११२६
अतिक्लेशान् सहामीह नाहं बुद्ध्याम्यबुद्धिमान्। निकृतो धननाशेन शये सर्व्वाङ्गविज्वरः।
परित्यजामि काम त्वां हित्वा सर्व्वमनोगतोः। न त्वं मया पुनः काम वत्स्यसे न च रंस्यसे।
शमिष्ये क्षिपमाणानां न हिंसिष्ये विहिंसितः। दैव्ययुक्तः प्रियं वक्ष्याम्यनादृत्य तदप्रियं।
तृप्तः स्वस्थेन्द्रियो नित्यं यथालब्धेन वर्त्तयन्। न स कामं करिष्यामि त्वामहं शत्रुमात्मनः।
निर्व्वेदं निर्वृतिं तृप्तिं शान्तिं सत्यं दमं क्षमां। सर्व्वभूतदयाञ्चैव विद्धि मां समुपागतं। ११३०
तस्मात् कामश्च लोभश्च तृष्णा कार्पण्यमेव च। त्यजन्तु मां प्रतिष्ठन्तं सत्त्वस्थो ह्यस्मि साम्प्रतं।
प्रहाय काम लोभञ्च सुखं प्राप्तोऽस्मि साम्प्रतं। नाद्य लोभवशं प्राप्तो दुःखं प्राप्स्याम्यनात्मवान्।
यद्यत्त्यजति कामानां तत् सुखस्याभिपूर्य्यते। कामस्य वशगो नित्यं दुःखमेव प्रपद्यते।
कामानुबन्धं नुदते यत्किञ्चित् पुरुषो रजः। कामक्रोधोद्भवं दुःखमह्रीररतिरेव च।
एष ब्रह्मप्रतिष्ठोऽहं ग्रीष्मे शीतमिव ह्रदं। शाम्यामि परिनिर्व्वामि सुखं मामेति केवलं। ११३५
यच्च कामसुखं लोके यच्च दिव्यं महत् सुखं। तृष्णाक्षयसुखस्यैते नार्हतः षोडशीं कलां।
आत्मना सप्तमं कामं हत्वा शत्रुमिवोत्तमं। प्राप्यावध्यं ब्रह्मपुरं राजेव स्यामहं सुखी।
एतां बुद्धिं समास्थाय मद्भिर्निर्व्वेदमागतः। सर्व्वान् कामान् परित्यज्य प्राप्य ब्रह्म महत्सुखं।
इत्यनाशङ्कते मद्भिरमृतत्वं किलाभवत्। अच्छिनत् काममूलं स तेन प्राप महत्सुखं।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि मङ्किगीतायां सप्तसप्तत्यधिकशततोऽध्यायः॥ १७७॥
॥ भीष्म उवाच ॥ अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं। गीतं विदेहराजेन जनकेन प्रशाम्यता। ११४०
अनन्तं वत मे वित्तं यस्य मे नास्ति किञ्चन। मिथिलायां प्रदीप्तायां न मे दह्यति किञ्चन।
अत्रैवोदाहरन्तीमं बोध्यस्य पदसञ्चयं। निर्व्वेदं प्रतिविन्यस्तं तं निबोध युधिष्ठिर।
बोध्यं शान्तमृषिं राजा नाडुषः पर्य्यपृच्छत। निर्व्वेदाच्छान्तिमापन्नं शास्त्रप्रज्ञानतर्पितं।
उपदेशं महाप्राज्ञ शमस्योपदिशस्व मे। कां बुद्धिं समनुध्याय शान्तश्चरसि निर्व्वृतः।
॥ बोध्य उवाच ॥ उपदेशेन वर्त्तामि नानुशास्मीह कञ्चन। लक्षणं तस्य वक्ष्येऽहं तत्स्वयं परिमृश्यतां। ११४५
पिङ्गला कुररः सर्पः सारङ्गान्वेषणं वने। इषुकारः कुमारी च षडेते गुरवो मम।
॥ भीष्म उवाच ॥ आशा बलवती राजन्नैराश्यं परमं सुखं। आशां निराशां कृत्वा तु सुखं स्वपिति पिङ्गला।
सामिषं कुररं दृष्ट्वा बध्यमानं निरामिषैः। आमिषस्य परित्यागात् कुररः सुखमेधते।
गृहारम्भो हि दुःखाय न सुखाय कदाचन। सर्पः परकृतं वेश्म प्रविश्य सुखमेधते।
सुखं जीवन्ति मुनयो भैक्ष्यवृत्तिं समाश्रिताः। अद्रोहेणैव भूतानां सारङ्गा इव पक्षिणः। ११५०
इषुकारो नरः कश्चिदिषावासक्तमानसः। समीपेनापि गच्छन्तं राजानं नावबुद्धवान्।
बहूनां कलहो नित्यं द्वयोः सङ्क्षयनं ध्रुवं। एकाकी विचरिष्यामि कुमारीशङ्खको यथा।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि बोध्यगीतायां अष्टसप्तत्यधिकशततोऽध्यायः॥ १७८॥